

7 Praktická príručka etikety a príležitostnej rétoriky

7.1 Slávnostné rodinné udalosti

7.1.1 Svadba

Svadba si medzi všetkými spoločenskými udalosťami udržiava vysokú prestíž. Dobrým zvykom býva ešte pred ňou uskutočniť **zásnuby**. Ak chlapec alebo dievča chcú dať najavo, aký pevný a perspektívny je ich vzťah, majú dve možnosti: zasnúbiť sa v kruhu rodiny alebo v súkromí – iba vo dvojici. Môžu teda uskutočniť slávnosť s pozvanými hosťami. Hostina by sa mala začať prípitkom otca snúbenice. Po ňom povie snúbenec pár slov o ich vzájomnej láske, ktorú chcú v budúcnosti spečatiť sobášom. Na dôkaz svojich slov snúbenicu pobožká a navlečie jej snubný prsteň na prstenník ľavej ruky. Snúbenica môže venovať partnerovi nejaký darček, ktorý bude nosiť pri sebe, napríklad retiazku, pero alebo hodinky.

Ak **prípravujeme svadbu**, musíme sa najskôr rozhodnúť, či bude veľká alebo malá. Začneme svadobnými oznámeniami, rozposielame ich tri až štyri týždne vopred. Najbližším príbuzným zatelefonujeme a oboznámime ich s priebehom svadobného dňa a menami ďalších pozvaných hostí.

Tradičná **farba** nevestiných **šiat** je biela. **Nevesta** by nemala zabudnúť ani na ďalšie pohodlnejšie šaty alebo kostým, do ktorých sa prezlečie po ukončení slávnostnej časti svadobného dňa. **Ženích** si najčastejšie oblieka na svadbu čierny oblek a bielu košeľu. Môže však mať aj rôzne varianty denných oblekov: svetlosivý, krémový či biely. Ráno v deň svadby sa snúbenci a najbližšia rodina zvyčajne stretávajú v byte nevesty. O dary sa zvyčajne stará matka nevesty. Hostia by s ňou mali konzultovať, aký dar je pre novomanželov najvhodnejší. K daru vždy priložíme vizitku s vlastnoručne napísaným blahoželaním. Po rozbalení darov by novomanželia nemali zabudnúť napísať svojim príbuzným a priateľom poďakovanie. Keď je nevesta upravená, ženich jej odovzdá svadobnú kyticu, ktorú spoločne vybrali, a menšiu kyticu dáva matke nevesty. V tejto chvíli ženich poďakuje rodičom nevesty, odtiaľ zverujú svoju dcéru do rúk nastávajúceho manžela.

Každá svadba by mala mať svojho **manažéra**, ktorý bude riadiť celý priebeh dňa. Svadobný obrad je životnou udalosťou, preto by v prípade, že je prítomné i malé dieťa, ktoré sa rozplače, jeho matka alebo otec by mali obrad opustiť a upokojiť dieťa. Pred budovou, kde sa konal obrad, sa ešte robí svadobná fotografia.

Zasadací poriadok svadobnej hostiny má svoje pevné pravidlá. Najčestnejšie miesta sú uprostred stola a ich význam klesá smerom ku krajom. Za vrchom stola sedia novomanželia, žena vpravo. Rodičia manželky sedia na strane manžela, rodičia manžela na strane manželky, vždy tak, aby sa vedľa seba striedali muži a ženy. Po stranách sedia svedkovia a nasledujú ďalší hostia, najskôr rodina, potom priatelia.

Ak zábava pokračuje **tancom**, prvé sólo patrí novomanželom. Nasledujúci tanec novomanželia venujú rodičom. Potom sa už môže začať voľná zábava. Vo všeobecnosti platí, že spoločnosť nikdy neopúšťame bez rozlúčky. Iba novomanželia majú privilegium vytratiť sa bez toho, aby to oznámili.

7.1.2 Narodenie dieťaťa

Narodenie dieťaťa je významnou udalosťou nielen pre mladý pár, ale i pre celú blízku rodinu. Ak patríme do blízkej rodiny alebo sa radíme medzi priateľov „novopečených“ rodičov, máme viac možností, ako im poblahoželať.

V súčasnosti nie je problém, ak chceme byť medzi prvými, napísať blahoprajnú správu matke dieťaťa alebo aj otcovi. V dobe mobilných telefónov ich môžeme kontaktovať i krátkym telefonátom. Napriek výdobytkom modernej techniky ešte stále používame i blahoprajné pohľadnice. Možností je naozaj veľa. Ak bývame v blízkosti mamičky či otecka dieťaťa, môžeme rodinku po dohode navštíviť i s darčekom pre malé dieťaťko.

7.1.3 Krst dieťaťa

Slovo **krst** je odvodené z Kristovho mena (Kristus pochádza z gréckeho christos – pomazaný). **Označuje sa ním obrad udelenia mena**, teda prijatia do cirkvi. Krstom sa človek uvádza do života. V súčasnosti krst v kostole už nie je podmienkou, je tradíciou dodržiavanou v rodinách. Ak sa rodičia rozhodnú nechať pokrstiť svoje dieťa, musia požiadať niekoho zo svojich príbuzných alebo priateľov, aby sa stali **krstnými rodičmi** ich potomka.

Najčastejšie bývajú oslovovaní súrodenci matky alebo otca s partnermi, ale výnimkou nie sú i dobrí priatelia. Ak svoju úlohu krstných rodičov prijímú, pripravuje sa slávnosť. Krstiny bývajú intímnejšou záležitosťou ako svadba, preto sú najčastejšie pozvaní najbližší príbuzní. Počas aktu krstu má dieťaťko na rukách jeho krstná mama alebo krstný otec.

Slávnostný obed býva zvyčajne bohatý, ale z časového hľadiska kratší. Ohľad sa v tomto prípade berie na mamičku dieťaťka a na samotné bábätko, ktoré potrebuje dodržať istý harmonogram dňa, aby nebolo zbytočne vystavované nepokoju.

7.1.4 Skúška dospelosti – maturita

Správanie a **oblečenie maturanta** by malo byť v súlade s tým, čo sa od neho očakáva. Na maturitu sa obliekame dôstojne, aby sme odlišili skúšku od bežnej návštevy školy a dali najavo, že ide o dôležitý akt.

Chlapci by mali mať oblek svetlý alebo tmavý, môžu mať spoločenské nohavice, košeľu a sako. Na maturitu by mali prísť oholení, vlasy by mali mať umyté a ostrihané. Kravata nie je na maturite nevyhnutná. Ak chce mladík vyjadriť, že skúšku dospelosti berie vážne, uviaže si kravatu. Čo sa týka topánok, vhodné sú šnurovacie topánky a ponožky vo farbe topánok alebo obleku.

Dievčatá by mali mať sukňu alebo šaty. Vhodná je tmavá sukňa a blúzka alebo šaty po kolená či mierne nad kolená. Dievčatá by sa mali vyvarovať akejkoľvek výstrednosti. Týka sa to aj líčenia. Na nohy si môžu obuť lodičky na stredne vysokom podpätku a pančuchy, nevhodné sú bosé nohy.

Ak ráno použijeme dezodorant, mali by sme si ho zobrať so sebou, ak by sa účinok rannej hygieny vytratil, môžeme ho použiť.

Je zvykom, že rodičia usporiadajú pre novopečeného maturanta rodinnú oslavu. Prítomní sú najbližší príbuzní, rodičia, starí rodičia a ďalší príbuzní. Počas oslavy dbáme na slušné správanie, aby rodičia mohli byť hrdí na nás, úspešných maturantov, pripravených na život.

7.1.5 Promócia

Na promóciu sa okrem rodičov pozýva aj širšie príbuzenstvo a kamaráti. **Oblečenie** si vyberáme čo najslávnostnejšie. Obrad vychádza z historických tradícií univerzitného života. **Ceremoniál** sa začína príchodom čerstvých absolventov, za nimi nasleduje sprievod akademických hodnostárov v talároch. Poslední prichádzajú tí najvýznamnejší: dekan fakulty a rektor vysokej školy. Počas ceremoniálu absolventi skladajú sľub a preberajú diplom o ukončení štúdia. Pri obrade hostia sedia, vstanú iba pri čítaní sľubu.

Ku **gratulácii** pristupujeme mimo auly, kde máme príležitosť zablahoželať a odovzdať kvety. **Dary** dávame až na slávnostnom obede, vhodná je kniha, pero alebo hodinky.

7.1.6 Posledná rozlúčka

Ak sa dozvieme o úmrtí niekoho blízkeho, je pravidlom kondolovať manželke/manželovi a najbližším príbuzným. Na **smútočný obrad** sa **obliekame** čo najkonzervatívnejšie podľa pravidla: čím bližší príbuzný, tým tmavší oblek.

Muži by mali mať čierny oblek, bielu košeľu, čiernu kravatu a čierne šnurovacie topánky. **Ženy** musia mať zahalené ramená a kolená, **najbližší pozostalí** by mali mať čierne šaty, širšia rodina a priatelia môžu mať tmavé oblečenie. Vhodné sú aj klobúky, ktoré nahrádzajú šatky. **Kvety** môžeme do obradnej siene poslať vopred alebo ich donesieme so sebou. Ak nás pozvú na kar, nezabudneme sa predstaviť všetkým prítomným, s ktorými sa nepoznáme.

7.2 Pracovné udalosti

7.2.1 Pracovný obed

Pre **obchodné rokovania** je dôležitý pokoj, preto sa vyhýbame hlučným reštauráciám. Návštevu reštaurácie s klientom by sme nemali podceňovať, preto by sme mali vybrané zariadenie vopred navštíviť, aby sme sa presvedčili, či spĺňa naše očakávania.

Pozvanie musí byť také jasné, aby žiadna strana nepochybovala o tom, kto je hosťiteľom a kto hosťom. **Hosťiteľ** pozýva, vyberá reštauráciu, očakáva hosťa, dáva najavo svoju hosťiteľskú úlohu pri jednaní s obsluhou, a nakoniec platí účet.

Na obchodný obed sa **oblečieme** tak, ako si to vyžaduje prostredie, kde sa obed uskutoční. Ak ide o luxusnú reštauráciu, vhodný je svetlý jednoradový oblek s kravatou. Košeľa môže byť vzorovaná, topánky k obleku sú vždy šnurovacie.

Žena si na takýto obed oblečie kostým alebo krátke šaty, lodičky (aj na nízkom podpätku) a pančuchy.

Odkladanie saka u mužov nie je samozrejmou. Môžeme si ho odložiť len v reštauráciách strednej kategórie. Takto môže urobiť len muž, ktorý má košeľu s dlhým rukávom.

Počas rokovania si nedávame obed, ktorý by nás zaujal viac ako vlastný účel stretnutia. Dodržíme pravidlo, že vo chvíli, keď sa začne servírovať, ukončíme pracovnú tému a bavíme sa o osobných a spoločenských veciach. Stolovanie ukončuje vždy hosťiteľ, sleduje predovšetkým hosťove záujmy – jeho časové možnosti, vyčerpanie témy atď.

7.2.2 Pracovné stretnutie

Príprava pracovného stretnutia zahŕňa aj získanie informácií o človeku, s ktorým budeme rokovať. Ak sa dozvieme, že obchodný partner si potrpí na perfektný oblek a kravatu, neprídeme na stretnutie v rifliach a svetri. Musíme správne vybrať **miesto rokovania**. Lepšiu vyjednávaciu pozíciu si zabezpečíme, ak pozveme druhú stranu do kancelárie my.

Ak sme v úlohe žiadateľa, bolo by výhodnejšie, keby sa stretnutie uskutočnilo na neutrálnej pôde, napríklad v kaviarni. Hneď v úvode rozhovoru sa predstavíme, odovzdáme svoju vizitku a povieme zopár viet o sebe a svojej firme.

Ak dostaneme vizitku od partnera, pozorne si ju prečítame a necháme ju ležať na stole. Po skončení rokovania si ju nezabudneme vziať.

Hneď po úvodných zdvorilostných vetách prejdeme k téme. Klienta alebo partnera zaujmeme len zdôrazňovaním jeho prospechu z obchodu.

7.2.3 Vizitka

Na **služobnej vizitke** sú uvedené všetky kontakty: názov a adresa úradu, firmy, telefónne číslo, e-mail a pri mene sa uvádza titul a funkcia. V anglosaských a ázijských krajinách sa tituly neuvádzajú. Čím je funkcia vyššia, tým menej titulov sa uvádza na vizitkách aj v našich podmienkach. **Vizitku dávame** často recipročne, ak niekto dá vizitku nám a my chceme v budúcnosti s danou osobou udržiavať kontakt, alebo máme nezrozumiteľné a ťažko zapamätateľné meno. **Podanie vizitky** nie je bežným známym gestom, od tejto chvíle môžeme človeka, ktorý nám ju dal, vyhľadať, zavolať mu alebo ho navštíviť.

7.3 Slávnostné spoločenské udalosti

Pozvánky

Na akúkoľvek spoločenskú udalosť sa musíme **dobre pripraviť**. Všetky podrobnosti o pripravovanej akcii sú na pozvánke. Na každú takúto udalosť pozýva konkrétna osoba, nie inštitúcia. Pozýva veľvyslanec, generálny riaditeľ, predseda klubu atď. **Pozvánku** si na akciu berieme so sebou, pomôže nám prezentovať sa ako pozvané osoby a nemusíme zdĺhavo vysvetľovať našu prítomnosť. **Pozvánka na meno** je neprenosná, teda, ak sa nám nechce zúčastniť sa, nemôžeme ju dať niekomu inému ako lístok na futbal.

Skratky na pozvánkach

Skratka R. S. V. P. (répondez s'il vous – plaît) nás vyzýva, aby sme svoju účasť potvrdili hostiteľovi.

RLO je jednoduchá skratka, ktorou nás hostiteľ žiada, ráčte láskavo odpovedať.

Regrets only – hostiteľ nás žiada oznámiť nám len svoju neúčasť. Vhodné je uviesť jej dôvod. Strohé „nepriđem“ môže toho, kto nás pozýva, uraziť.

Ako písať pozvánky

Ak organizujeme spoločenskú udalosť, **na pozvánke uvedieme** čo najviac údajov, aby hostia mali maximum informácií. Z pozvánky musí byť jasné, kto je hostiteľom a kto pozýva. Musíme uviesť, o akú akciu ide: recepcia, večera, koncert, kokteil, raut, oslava narodenín atď. Nezabudneme uviesť aj čas konania, napr. začiatok 18.00 hod. Na pozvánku tiež napíšeme, pre koľko osôb je určená, napr. „pozvánka platí pre dve osoby“. Nezabudneme uviesť aj dress code, aké oblečenie je predpísané. Pozvánky rozposielame tri týždne vopred.

Čo na seba

Dress code sa zvyčajne uvádza len pre mužov (svetlý oblek, tmavý oblek, smoking). Žena sa potom oblečie tak, aby s mužom vytvorili zladený pár. Ak na pozvánke nenájdeme dress code, zvážime, kedy a kde sa akcia koná a podľa toho si vyberieme oblečenie.

7.3.1 Recepcia

Recepcia je najčastejšou a najbežnejšou formou spoločenského stretnutia. Je menej formálna ako banket. Odohráva sa postojácky, iba vo výnimočných prípadoch tu nájdeme niekoľko stoličiek alebo kresiel. **Recepciu otvára** a hostí privíta hostiteľ. Ak sa recepcia odohráva napoludnie a večer, občerstvenie bude bohaté. Ak sa odohráva popoludní, bude občerstvenie skromnejšie.

Na recepciu **môžeme prísť** aj o desať – pätnásť minút neskôr a odísť kedykoľvek. **Hostiteľ** zvyčajne čaká hostí pri vchode a víta ich osobne. Za pozvanie poďakujeme, odovzdáme darček a pokračujeme ďalej do sály.

Ak nám ponúknu **welcome drink**, zvyčajne pohár sektu, aj keď sme abstinenti, prijmeme ho, no nemusíme ho vypiť. **Rozhovory** počas recepcie by nemali trvať dlhšie ako desať až pätnásť minút. Témy by mali byť odľahčené a nekonfliktné. Počas rozhovoru dodržiavame osobnú zónu, nepribližujeme sa k osobám na vzdialenosť menej ako sedemdesiat centimetrov.

Hlavný hosť s hostiteľom prichádzajú ako prví k **rautovým stolom** a „otvoria“ bufet. Hostiteľ prednesie krátky uvítací príhovor a vyzve hostí na konzumáciu.

7.3.2 Banket

Banket je slávnostnou hostinou pre veľký počet osôb. Na bankete je pravidlom, že aperitív sa podáva v oddelenej miestnosti, v salóniku. Do sály s prestretou tabuľou sa vchádza až po ňom. Po príchode ku stolu si nesadáme. Ostaneme stáť pri operadle stoličky a predstavujeme sa.

Po skončení víťania sa hosťiteľ odoberie na svoje miesto, hosťiteľka si sadá ako prvá. Až potom si môžeme sadnúť aj my.

Slávnostné stolovanie sa začína prípitkom, ktorý prednesie hosťiteľ. Prípitky by mali byť krátke, trvajúce zvyčajne tri minúty. Počas večere konverzujeme so susedmi.

7.3.3 Raut

Raut je stretnutie pre vybranú spoločnosť. Znamená širokú ponuku jedál a nápojov, uložených na bufetových stoloch. **Hostia** sa obsluhujú sami. **Raut sa zvyčajne** koná na premiérach a vernisážach.

7.3.4 Vernisáž

Vernisáž je slávnostné otvorenie výstavy, novej budovy, expozície, prvé predstavenie diela na verejnosti. Zvyčajne má tri fázy: prejavy, prehliadka a raut.

Prejavy by mali byť krátke. Po hosťiteľovi by mal prehovoriť odborník s vysvetlením vzniku a významu diela.

7.3.5 Ples

Ples zvyčajne otvára krátkym prípitkom zástupca usporiadateľa. Na ples si musíme vybrať vhodné oblečenie.

Ak bude na pozvánke uvedené **black-tie**, muž musí mať smoking. K smokingu patrí čierny motýlik, biela košeľa so skrytými gombíkmi a lakovky. Najčastejšie si však na ples obliekame čierny oblek, bielu košeľu, slávnostnú kravatu a čierne šnurovacie topánky.

Žena má výhodu, môže si vybrať večernú toaletu k partnerovmu smokingu aj k čiernemu obleku. Voľba materiálu a strihu je výlučne na výbere každej dámy. Častým doplnkom dámskych šiat sú rukavice.

Po príchode ku stolu sa predstavíme ostatným hosťom. Muž sa predstaví páru sediacemu oproti a predstaví aj svoju partnerku. Potom partnerke odsunie stoličku a usadí ju, až potom sa usadí sám.

Občerstvenie je zvyčajne pripravené formou večere alebo bufetu. Z plesu je vhodné odísť, keď si uvedomíme, že dve tretiny hosťov už odišli.